

Guía Docente

Guía Docente				
Datos Identificativos				2015/16
Asignatura (*)	Introdución á Investigación sobre Lingua e Literatura Española		Código	613G01037
Titulación	Grao en Español: Estudos Lingüísticos e Literarios			
Descritores				
Ciclo	Período	Curso	Tipo	Créditos
Grao	1º cuatrimestre	Cuarto	Obrigatoria	6
Idioma	Castelán			
Modalidade docente	Presencial			
Prerrequisitos				
Departamento	Filoloxía Española e Latina			
Coordinación	Lopez Palma, Helena	Correo electrónico	helena.palma@udc.es	
Profesorado	Lopez Criado, Fidel	Correo electrónico	fidel.lopez.criado@udc.es	
	Lopez Palma, Helena		helena.palma@udc.es	
	Yagüe Lopez, Pilar		pilar.yague.lopez@udc.es	
Web				
Descrición xeral	Fundamentos metodolóxicos e técnicos da investigación sobre lingua e literatura española.			

Competencias / Resultados do título

Código	Competencias / Resultados do título
A1	Coñecer e aplicar os métodos e as técnicas de análise lingüística e literaria.
A2	Saber analizar e comentar textos e discursos literarios e non literarios utilizando apropiadamente as técnicas de análise textual.
A3	Coñecer as correntes teóricas da lingüística e da ciencia literaria.
A5	Ter un dominio instrumental avanzado oral e escrito da lingua española.
A9	Elaborar textos orais e escritos de diferente tipo en lingua galega, española e inglesa.
A11	Ter capacidade para avaliar, analizar e sintetizar criticamente información especializada.
A14	Ser capaz para identificar problemas e temas de investigación no ámbito dos estudos lingüísticos e literarios e interrelacionar os distintos aspectos destes estudos.
A15	Ser capaz de aplicar os coñecementos lingüísticos e literarios á práctica.
A16	Coñecer a crítica textual e a edición de textos.
A17	Ter un coñecemento avanzado das literaturas en lingua española.
A18	Coñecer a historia e a cultura das comunidades hispanofalantes.
A19	Dominar a gramática da lingua española.
A22	Coñecer a evolución histórica externa e interna da lingua española.
B1	Utilizar os recursos bibliográficos, as bases de datos e as ferramentas de busca de información.
B2	Manexar ferramentas, programas e aplicacións informáticas específicas.
B3	Adquirir capacidade de autoformación.
B5	Relacionar os coñecementos cos doutras áreas e disciplinas.
B6	Ter capacidade de organizar o traballo, planificar e xestionar o tempo e resolver problemas de forma efectiva.
B7	Ter capacidade de análise e síntese, de valorar criticamente o coñecemento e de exercer o pensamento crítico.
B8	Apreciar a diversidade.
B9	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.
B10	Comportarse con ética e responsabilidade social como cidadán/a e profesional.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C4	Desenvolverse para o exercicio dunha cidadanía aberta, culta, crítica, comprometida, democrática e solidaria, capaz de analizar a realidade, diagnosticar problemas, formular e implantar solucións baseadas no coñecemento e orientadas ao ben común.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrontarse.

C8	Valorar a importancia que ten a investigación, a innovación e o desenvolvemento tecnolóxico no avance socioeconómico e cultural da sociedade.

Resultados da aprendizaxe			
Resultados de aprendizaxe	Competencias / Resultados do título		
Conocer los problemas de investigación que se plantean en el ámbito de los estudios lingüísticos y literarios e interrelacionar los distintos aspectos de estos estudios.	A1 A2 A3 A14 A17 A18 A19 A22	B1 B3 B5 B6 B7 B9 B10	C6 C8
Conocer y aplicar los métodos y las técnicas de análisis lingüístico y literario.	A1 A2 A3 A5 A16	B1 B2 B8	C4
Manejar herramientas para la obtención y clasificación de la información.	A1 A2 A3 A5 A11 A14 A15 A16 A17 A18 A19 A22	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9	C3 C4 C6 C8
Ser capaz de ofrecer los resultados de la investigación de modo ordenado, coherente y ajustado a lo que se entiende como trabajo científico en las áreas de la lingüística y la literatura hispánicas.	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 A17 A18 A19 A22	B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9	C3 C4 C6 C8

Contidos	
Temas	Subtemas
Aspectos introductorios	Nocións preliminares Panorámica xeral

Estudo literario dos textos	A investigación en Literatura Delimitación do obxecto de estudo
Temas lingüísticos	A investigación lingüística Delimitación do obxecto de estudo
Fontes de investigación para a investigación lingüística e literaria	Fontes tradicionais Fontes electrónicas
Organización e elaboración do traballo de investigación	Tipos de traballos de investigación: TFG, TFM, TEsíña, Tese, Edición crítica, etc. Obtención e selección de fontes Aspectos formais

Planificación				
Metodoloxías / probas	Competencias / Resultados	Horas lectivas (presenciais e virtuais)	Horas traballo autónomo	Horas totais
Actividades iniciais	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 C3 C6 C8	0.5	0	0.5
Sesión maxistral	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 A17 A18 A22 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 B10 C3 C4 C6 C8	21	28	49
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 A19 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 C3 C4 C6 C8	0	15	15
Proba mixta	A15 A14 A11 A9 A5 A3 A2 A1 A16 A17 A18 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 C3 C4 C6 C8	2.5	18	20.5
Eventos científicos e/ou divulgativos	A15 A14 A11 A9 A5 A3 A2 A1 A16 A17 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 C3 C4 C6 C8	2	0	2
Obradoiro	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 A17 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 C3 C4 C6 C8	21	40	61
Atención personalizada		2	0	2
*Os datos que aparecen na táboa de planificación son de carácter orientativo, considerando a heteroxeneidade do alumnado				

Metodoloxías	
Metodoloxías	Descrición
Actividades iniciais	Exame dos coñecementos previos relacionados coa materia. Actividades para coñecer as competencias, intereses e motivacións do alumnado. Preténdese obter información relevante que permita articular unha docencia que favoreza a aprendizaxe eficaz e significativa.
Sesión maxistral	Exposición teórico-práctica. Agárdase que o alumnado se implique nestas sesións de forma participativa.
Traballos tutelados	Traballos sobre aspectos relacionados coa materia.

Proba mixta	Exame final, teórico e práctico, no que se amosarán os coñecementos e competencias adquiridos, tanto dende o punto de vista teórico como aplicado.
Eventos científicos e/ou divulgativos	Asistencia a conferencias, ponencias de congresos o eventos relacionados con la asignatura.
Obradoiro	Combinación de diversas metodoloxías e probas (exposicións, debates, solución de problemas, prácticas guiadas etc.) a través das que o alumnado desenvolve tarefas sobre un tema específico co apoio e supervisión do profesorado.

Atención personalizada

Metodoloxías	Descrición
Proba mixta	Os traballos tutelados requirirán de tutorías co profesor antes da entrega. No caso de que se considere necesario, poderase requirir unha entrevista co estudante sobre o traballo realizado. O alumno poderá sempre, se for preciso, requirir a atención personalizada do profesor, tanto nas sesións de obradoiro, como nas 6 horas de tutorías semanais que cada docente ten asignadas.
Sesión maxistral	
Obradoiro	
Traballos tutelados	

Avaliación

Metodoloxías	Competencias / Resultados	Descrición	Cualificación
Proba mixta	A15 A14 A11 A9 A5 A3 A2 A1 A16 A17 A18 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 C3 C4 C6 C8	Exame final na data oficial establecida pola Facultade no que se mostrarán os coñecementos e competencias adquiridos, tanto dende o punto de vista teórico como aplicado. Poderá consistir no desenvolvemento de contidos, aplicación de coñecementos, preguntas cortas etc. Poderá incluír contidos das sesións maxistras e os obradoiros.	20
Obradoiro	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 A17 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B8 B9 C3 C4 C6 C8	Realizaranse obradoiros diversos na aula, que serán obxecto de avaliación.	40
Traballos tutelados	A1 A2 A3 A5 A9 A11 A14 A15 A16 A19 B1 B2 B3 B5 B6 B7 B9 C3 C4 C6 C8	Avaliarase a orixinalidade, correcta estruturación de contidos, corrección expositiva, calidade e profundidade da análise así coma a súa correcta presentación e logro dos obxetivos propostos. Valorase a capacidade de relación co visto nas clases. Poderase requirir unha entrevista co estudante sobre o traballo realizado no caso de que se considere necesario.	40

Observacións avaliación

Só se aceptarán traballos, actividades, etc. que se entreguen na data establecida e seguindo as normas que se establezan. O estudante responsabilizarase de gardar sempre unha copia do seu traballo.

Na segunda edición de actas (mes de xullo) poderanse recuperar tódolos instrumentos de avaliación arriba descritos coas mesmas porcentaxes que

na primeira edición. Nesta segunda oportunidade, a data de entrega das actividades e traballos tutelados será o mesmo día que a fixada oficialmente para o exame.

MOI IMPORTANTE: O alumno será avaliado e calificado sempre que entregue os traballos nas datas establecidas. Recibirá a cualificación de "NON PRESENTADO" quen non entregue o último traballo encargado.

O alumnado a tempo parcial con dispensa de asistencia a clase recoñecida poderá ter asistencia personalizada das profesoras para a realización dos traballos e actividades. Deberá porse en comunicación escrita coas profesoras ó comenzo do curso para fixar as tarefas requiridas.

Fontes de información

Bibliografía básica

Academia Española, Real y Asociación de Academias de la Lengua Española: Ortografía de la lengua española. Madrid: Espasa, 2010. Alcaraz Varó, Enrique et al.: Las lenguas profesionales y académicas. Barcelona: Ariel, 2007. Aleza Izquierdo, Milagros (coord.): Normas y usos correctos en el español actual. Valencia: Tirant lo Blanch, 2010. Azaustre, Antonio y Juan Casas: Manual de retórica española. Barcelona: Ariel, 1997. Cassany, Daniel: Afilar el lapicero. Guía de redacción para profesionales. Barcelona: Anagrama, 2007. Cassany, Daniel: Construir la escritura. Barcelona: Paidós, 1999. Cassany, Daniel: La cocina de la escritura. Barcelona: Anagrama, 1995. Eco, Umberto: Cómo se hace una tesis: técnicas y procedimientos de estudio, investigación y escritura. Barcelona: Gedisa, 2001. Font, Carme: Cómo escribir sobre una lectura. Guía práctica para redactar informes editoriales y reseñas literarias. Barcelona: Alba, 2007. Jauralde Pou, Pablo: Manual de investigación literaria: guía bibliográfica. Madrid: Gredos, 1981. Kirkham, Sandi. How to Find Information in the Humanities. London: Clive Bingley, 1990. López Yepes, José: La aventura de la investigación científica. Guía del investigador y del director de investigación. Madrid: Síntesis, 1995. Martínez de Sousa, José: Manual de estilo de la lengua española, 4.ª ed. Gijón: Trea, 2012. Medina Rivilla, A. et al.: Metodología para la realización de proyectos de investigación y tesis doctorales. Madrid: Universitas, 2003. Montolio, Estrella (coord.): Manual práctico de escritura académica. Barcelona: Ariel, 2000. Muñoz Razo, Carlos: Cómo elaborar y asesorar una investigación de tesis, 2.ª ed. México: Pearson, 2011. Orna, Elisabeth y Graham Stevens: Cómo usar la información en trabajos de investigación. Barcelona: Gedisa, 2000. Pantoja Vallejo, Antonio (coord.): Manual básico para la realización de tesinas, tesis y trabajos de investigación. Madrid: EOS Universitaria, 2009. Paun de García, S.: Manual de investigación literaria: cómo preparar informes, trabajos de investigación, tesis y tesinas. Madrid: Castalia, 2004. Pérez Priego, Miguel Ángel: Introducción general a la edición del texto literario. Madrid: UNED, 2001. Phillips, Estelle M. y Derek S. Pugh: La tesis doctoral. Cómo escribirla y defenderla. Un manual para estudiantes y sus directores. Barcelona: Bresca, 2005. Platas Tasende, Ana: Diccionario de términos literarios. Madrid: Espasa, 2007. Reyes: Graciela: Cómo escribir bien en español. Manual de redacción. Madrid: Arco/Libros, 1998. Sánchez Lobato, Jesús (coord.): Saber escribir. Madrid: Aguilar, 2006. Sanz Álava, Inmaculada: El español profesional y académico en el aula universitaria. El discurso oral y escrito. Valencia: Tirant lo Blanch, 2007. Serafini, M.ª Teresa: Cómo se escribe. Barcelona: Paidós, 2002. Soriano, Ramón: Cómo se escribe una tesis. Guía práctica para estudiantes e investigadores. Córdoba: Berenice, 2008. Vázquez, Graciela (coord.): Español con fines académicos. De la comprensión a la producción de textos. Madrid: Edinumen, 2005. Lecturas de ampliación bibliográfica para literatura española: Prats i Cuevas, España: Siglo XX (1898-1931). Madrid, Anaya 1988. Paniagua, Javier. España: Siglo XX (1931-39). Madrid. Anaya, 1988. Castelló, J.E. España: Siglo XX (1939-78). Madrid, Anaya, 1988. Lanovela en el siglo XX (Desde 1939) Ferreras, J. La novela española de nuestra época. Madrid, Taurus, 1988. Tusón, V. Poesía Española actual. Madrid, Anaya, 1985. Huerta Calvo, Joaquín. Historiadel teatro español. Siglo XX (Hasta 1939). Madrid, Gredos, 1988. Ferreras, J.i. El teatro en el siglo XX: Desde 1939. Madrid, Taurus, 1988. Díez Huélamo, Begoña. Obrasclave de la lírica española en lengua castellana. Barcelona: Ciclo, 1990. Ferreres, Rafael. Los límites del modernismo y el 98. Madrid: Taurus, 1981. Jackson, G. Aproximación a la España Contemporánea, 1898-1975. Barcelona: Grijalbo, 1980. Mainer, José Carlos. Modernismo y 98, VI. Historiay crítica de la literatura española. Barcelona: Crítica, 1980. Orozco, Emilio. Modernismo y barroco. Madrid: Cátedra, 1990. Shaw, Donald. La generación del 98. Madrid: Cátedra, 1977. Zavala, Iris M. Fin de siglo: modernismo, 98 y bohemia. Madrid: Cuadernos para el Diálogo, 1974. Fernández Santander, Carlos. Bibliografía de la novela (1936-1986). La Coruña: Librería Arenas, 1986. Garrido Gallardo, Miguel Ángel. "La teoría de la literatura española en el último lustro: Ensayo bibliográfico", en Varia Bibliográfica: Homenaje a José Simón Díaz. Kassel: Reichenberger, 1988. González de Mendoza, Pilar. Catálogo bibliográfico de la novela española, 1960-1980; 3 vols. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, 1988. Martínez Cachero, J. M. "Bibliografía crítica sobre la novela española entre 1936 y 1980". La novela española entre 1936 y 1980. Madrid: Castalia, 1985; 481-589. Bousoño, Carlos. Poesía poscontemporánea (Cuatro Estudios y una introducción). Madrid: Júcar, 1985. Paulino Ayuso, José. García Lorenzo, Luciano, y María Francisca Vilches de Frutos. "El teatro español del siglo XX: Estado de la investigación y últimas tendencias". Siglo, 2 (1984-85), 1-14. García Posada, Miguel. La nueva poesía: 1975-1992. Barcelona: Crítica, 2009. Podol, Peter, et al. "El drama español del siglo XX: Estado de la cuestión bibliográfica". Estreno: 13 (1987), 32-36; 14 (1988), 59-63; 15 (1989), 29-39. Romera Castillo, José. "Bibliografía", en "Texto y representación desde la perspectiva semiótica: un estado de la cuestión", en Simposio "O Teatro e o seu Ensino". Coruña: Universidade da Coruña, 1993. García de la Concha, Victor. La poesía española de 1935 a

1975. Madrid: Cátedra, 1987. Lechner, J. El compromiso en la poesía española del siglo XX (II: 1939-1974) .Leiden: Universitaire Press, 1975. Paulino Ayuso, José. La poesía en el sigloXX; desde 1939. Madrid: Playor, 1983. Prat, Ignacio. Estudios sobre poesía contemporánea .Madrid: Taurus, 1983. Provencio, Pedro. Poéticas españolas contemporáneas: La generación del 70. Madrid: Hiperión, 1988. Sanz Villanueva, Santos. Literatura actual. Historia de la literatura española. SigloXX, Tomo 6/2. Barcelona: Ariel, 1984. Se recomendarán/distribuirán en clase otras lecturas pertinentes. O profesor aconsellará ao alumno sobre bibliografía específica (personalizada).

Bibliografía complementaria

Recomendacións

Materias que se recomenda ter cursado previamente

Materias que se recomenda cursar simultaneamente

Materias que continúan o temario

Observacións

(*)A Guía docente é o documento onde se visualiza a proposta académica da UDC. Este documento é público e non se pode modificar, salvo casos excepcionais baixo a revisión do órgano competente dacordo coa normativa vixente que establece o proceso de elaboración de guías